

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

ART, URBANISME I PODER

Coordinació: OLAÑETA MOLINA, JUAN ANTONIO

Any acadèmic 2022-23

Informació general de l'assignatura

Denominació	ART, URBANISME I PODER			
Codi	100044			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Història de l'Art i Gestió del Patrimoni Artístic	3	OPTATIVA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA	
	Nombre de crèdits	2	4	
	Nombre de grups	1	1	
Coordinació	OLAÑETA MOLINA, JUAN ANTONIO			
Departament/s	HISTÒRIA DE L'ART I HISTÒRIA SOCIAL			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	Hores presencials: 60 hores Hores no presencials: 90 hores			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Explicacions classes magistrals: Castellà Material docent (presentacions classes): Català Lectures: Català, castellà, francès, anglès o italià			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
OLAÑETA MOLINA, JUAN ANTONIO	juanantonio.olaneta@udl.cat	6	

Informació complementària de l'assignatura

L'estudi de la ciutat com a element clau de la cultura i societat occidental antiga i medieval, i dels aspectes polítics, econòmics, socials i culturals que han determinat l'entramat urbà a Occident. Mitjançant l'anàlisi de casos d'estudi, es realitzarà un recorregut per diferents cultures i entorns geogràfics. Així, s'estudiarà la polis grega, especialment Atenes, com a marc de reflexió d'una nova organització de l'ordenació urbana i del desenvolupament i expansió de la cultura hel·lènica. S'analitzarà la ciutat romana com a espai del poder civil i fonament del concepte urbà, hereu de l'urbanisme grec. Durant l'antiguitat tardana es prestarà atenció a la transformació de Roma resultant de l'oficialització del cristianisme i al sorgiment de noves capitals. Finalment, s'aprofundirà en la convivència dels centres de poder religiós i civil en la ciutat medieval, i en l'adaptació dels nous espais urbans a les ciutats tardorromanes preexistents.

Objectius acadèmics de l'assignatura

A través de l'estudi de casos, d'època antiga i medieval, l'estudiant coneixerà la interrelació entre l'organització de la ciutat, la implantació i desenvolupament dels centres del poder i la seva evolució en aquests períodes, i algunes de les empreses d'art i arquitectura més importants. Els objectius específics són:

- Conscienciar a l'alumne que la Història de l'Art, com a disciplina científica, té entre els seus principals camps d'acció l'estudi històric de la ciutat i la seva forma urbana
- Relacionar l'evolució de la ciutat amb els aspectes polítics, econòmics, socials i culturals de la civilització en la qual es desenvolupa
- Valorar la ciutat com la major i més complexa manifestació cultural i artística de la civilització
- Conèixer l'estreta relació existent entre els grans projectes artístics imperials o principescos, episcopals o papals i la seva ubicació a la ciutat i el seu entorn urbanístic
- Assimilar com l'Art ha estat utilitzat per establir, desenvolupar i mantenir les estructures de poder a les ciutats
- Familiaritzar-se amb la bibliografia sobre tema

Competències

- CB2 - Aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseeixin les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi
- CB3 - Capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per a emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica
- CG6 - Planificar i gestionar el temps per a la presa de decisions i desenvolupament de tasques individuals i en entorns de treball en equip
- CE2 - Desenvolupar destreses instrumentals aplicades a la Història de l'Art
- CE4 - Reconèixer de forma crítica les coordenades espai-temporals (diacronia i sincronia) i dels límits i interrelacions geogràfiques i culturals de la Història de l'Art
- CE5 - Identificar i reconèixer les diferents visions diacrònica regional i global dels fenòmens artístics territorials, així com les relacions entre centre i perifèria
- CE10 - Identificar i reconèixer la consciència crítica del patrimoni i la seva valoració en la societat actual

Continguts fonamentals de l'assignatura

- Introducció a l'assignatura: El poder i el seu lligam amb l'urbanisme i l'art
- 1. Les polis gregues: Atenes
- 2. La ciutat romana: la ciutat com a espai del poder
  - a. Introducció: model de ciutat, edificis, infraestructures
  - b. La Roma de la Monarquia i la República
  - c. La Roma imperial
  - d. Barcino i Tarraco
  - e. Gerunda, Ilerda i Baetulo - Sessió pràctica
- 3. Ciutats de l'antiguitat tardana: Roma i les noves capitals imperial
  - a. Introducció
  - b. Roma a l'Antiguitat tardana
  - c. Ravenna
  - d. Constantinoble
- 4. La ciutat medieval: l'espai del bisbe, l'espai del príncep
  - a. Introducció
  - b. Constantinoble
  - c. Les ciutats catalanes: Barcelona, Girona i Lleida - Sessió pràctica

Eixos metodològics de l'assignatura

L'assignatura consistirà en:

- **Lliçons magistrals teòriques** en les quals se seguirà el programa de continguts. Seguint el fil conductor del programa, s'anirà analitzant de forma detallada, i a manera de casos d'estudi, l'evolució urbanística d'Atenes, Roma, Constantinoble i altres ciutats rellevants, durant el període objecte de l'assignatura, prestant especial interès en l'impacte que en la mateixa van tenir les dinàmiques de poder.
- **Classes pràctiques de repàs i revisió de continguts**, en les quals s'utilitzaran aplicacions de mòbil específiques per a aquest tipus d'activitats, així com exercicis pràctics, individuals i en grup.
- **Classes pràctiques** que consistiran en l'anàlisi, en classe i per grups, de certs casos d'estudi. Després del treball inicial, es posaran en comú les conclusions.
- **Treball individualitzat tutoritzat** avaluable sobre un cas d'estudi. Es lliurarà el text i es realitzarà una presentació en classe.
- **Participació activa a classe i al fòrum** del campus virtual, en el qual els estudiants podran comentar temes relacionats amb els continguts de l'assignatura, iniciar debats sobre algun aspecte concret, o informar d'assumptes que considerin d'interès per a la resta de la classe.
- **Seminaris**: Tres seminaris
  - Dos seminaris pendents de confirmar (s'informarà dels temes i ponents el primer dia de classe)
  - Seminari "Taller de metodologia" sobre els fonaments bàsics de la planificació.
- **Tutories**, tan vinculades amb el treball individual com a qualsevol aspecte de l'assignatura. Les tutories es podran dur a terme de manera presencial o per videoconferència.
- **Avaluació**: hi haurà dos exàmens presencials a l'aula.

Les classes s'impartiran de forma presencial (encara que puntualment algunes sessions seran virtuals i asíncrones). La situació de la pandèmia podria, eventualment, obligar a realitzar les classes de manera virtual i síncrona.

Activitat	Hores presencials	Hores no presencials
Lliçons magistrals teòriques	34	8
Classes pràctiques	4	-
Classes pràctiques de repàs	4	-
Seminaris	8	5

Treball individualitzat avaluable i tutoritzat	4	25
Tutories	2	2
Treball autònom de l'estudiant	-	50
Avaluació	4	-
TOTAL	60	90

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Encara que es publicarà al campus virtual un cronograma detallat amb la planificació de les classes i els continguts a desenvolupar, les dates més significatives són:

- Classes teòriques i pràctiques d'aula: els dimecres de 11:00 a 15:00.
- Les dates de realització d'exàmens i de la presentació i lliurament dels treballs seran comunicades a l'inici de l'assignatura.

Sistema d'avaluació

L'avaluació de l'assignatura es basarà en els següents criteris:

1. **L'assignatura s'avalua per AVALUACIÓ CONTINUADA. No hi ha recuperació dels exàmens ni de la totalitat de l'assignatura** en cap de les modalitats d'avaluació.
2. **Les proves avaluables són:**
  - a. Un **treball individual** a realitzar al llarg del quadrimestre. **20%** (tutories 5% + treball escrit 15%).
    1. El tema del treball serà triat i decidit conjuntament entre l'estudiant i el professor en les tutories.
    2. El treball consistirà un estudi sobre l'evolució urbanística d'una ciutat, fent referència, de forma especial, als espais i monuments vinculats al poder. En el treball s'han de treballar, almenys, dos períodes diferenciats.
    3. El treball s'avaluarà tant pels continguts com per la metodologia, a la qual s'hi dedicarà unes classes a inicis del quadrimestre.
    4. L'objectiu del treball és adquirir el màxim d'informació rellevant relacionada amb els continguts de l'assignatura, que cal reflectir en una presentació oral i en un text escrit.
    5. El treball escrit tindrà 21.000 caràcters (espais inclosos) com a màxim. Això equival a unes 10 pàgines escrites, de 2.100 caràcters (incloent-hi els espais) aproximadament (interlineat d'1,5 i cos de lletra 12, per exemple). L'aparell gràfic i la bibliografia es consideraran a part. Es lliurarà a tot tardar el dia de l'últim examen.
    6. S'avaluaran les sessions de tutoria que l'estudiant haurà de fer (un mínim de 2): la preparació dels materials, l'avenç respecte de la tutoria anterior, la presa de notes, etc.
    7. A qualsevol treball en el qual es detecti qualsevol tipus de còpia sistemàtica de materials bibliogràfics o en xarxa, i que, per tant, pugui ser considerat, totalment o parcialment, com un plagi, se li aplicarà el que estableix la *Normativa de l'avaluació i la Qualificació de la Docència en els Graus i Màsters a la UdL*.
  - b. **Presentació oral** de l'anterior treball, que se llevarà a cabo al final de la assignatura de manera presencial (salvo que las condiciones de la pandemia obliguen a hacerlo de manera virtual). **9%**
- La presentació oral durarà com a màxim 15 minuts, amb la corresponent presentació d'imatges. S'avaluarà la capacitat de síntesi, d'expressió oral i de presentació estructurada dels continguts.
- c. **2 exàmens parcials. 29% + 27%** (s'informarà de les dates el primer dia de classe)
- d. **Participació activa en fòrum** del campus virtual. **5%**.
- e. **Seminari "Taller de metodologia"**: Preparar la planificació del treball individual. **10%**. **L'assistència als**

tres seminaris que es realitzaran en l'assignatura és condició indispensable, per a qualsevol modalitat d'avaluació, perquè s'avaluï aquest apartat.

En la correcció dels exàmens i del treball es tindrà en compte no només els continguts, sinó també la presentació formal, la redacció i les faltes d'ortografia.

Nota: Els estudiants que combinin els seus estudis amb una feina a temps parcial o complet, i que tinguin problemes de compatibilitat horària amb l'assignatura, tenen dret a demanar avaluació alternativa en un termini de 5 dies des del començament del semestre. Per més informació, envieu un correu electrònic a academic@lletres.udl.cat o adreceu-vos a la Secretaria de la Facultat de Lletres. En aquests casos, es farà un examen final amb els continguts del programa (**61%**) i es lliurarà i presentarà oralment el treball com els alumnes de l'avaluació continuada (**29%**) i s'haurà de participar als seminaris i lliurar la planificació del treball (**10%**).

Plagi: En cas de plagi, s'aplicarà el que estableix la "Normativa de l'avaluació i la Qualificació de la Docència en els Graus i Màsters a la UdL"

Bibliografia i recursos d'informació

Bibliografia bàsica

- [BENEVOLO, Leonardo. *La ciudad europea*. Barcelona: Crítica, 1993.](#)
- [ZANKER, Paul. *La città romana*. Roma-Bari: Laterza, 2013](#)
- [CONCINA, Ennio. *La città bizantina*. Roma-Bari: Laterza, 2003.](#)
- [GROHMANN, Alberto. *La città medievale*. Roma: Laterza, 2003.](#)
- [ZANKER, Paul. *Augusto y el poder de las imágenes*. Madrid: Alianza Editorial, 1987.](#)

Bibliografia complementària

- MORACHIELLO, Paolo. *La città greca*. Roma-Bari: Laterza, 2008
- [KRAUTHEIMER, Richard. *Tre capitali cristiane: topografia e politica*. Torino: Einaudi, 1987.](#)
- [Eco, Umberto \(coord.\). *La Edad Media. I. Bárbaros, cristianos y musulmanes*. Mèxic: Fondo de Cultura Económica, 2015,](#)
  - SCHIAVI, Luigi Carlo. "Los espacios arquitectónicos", pp. 653-672
  - POLLIO, Giorgia et alii. "Monumentos y ciudades", pp. 673-700
- [MUMFORD, Lewis. *La ciudad en la historia. Sus orígenes, transformaciones y perspectivas*. Logroño: Pepitas de calabaza, 2012 \(1966\).](#)
- [GROS, Pierre i TORELLI, Mario. *Storia dell'urbanistica. Il mondo romano*. Bari: Editori Laterza, 1988.](#)
- [CONNOLLY, Peter i DODGE, Hazel. *La ciudad antigua. La vida en la Atenas y Roma clásicas*. Madrid: Acento Editorial 1998.](#)
- [Ancient Athens 3D.](#)
- [Digitales-forum-romanum.](#)
- [Byzantium 1200.](#)